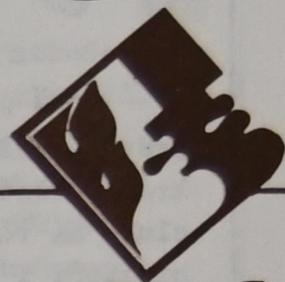

ÚPICE '84

festivalový zpravodaj
19. května číslo 1

Sv. Čech - P. Dostál

**EPOCHÁLNÍ VÝLET
PANA BROUČKA
DO XV. STOLETÍ**

DS DOSTAVNÍK KŽ Přerov

SLOVO DNE

Když jsme před dvěma roky hodnotili právě skončený festival, mohli jsme několikrát použít slova nej v kladném smyslu. Zásluhu na tom měli soutěžící soubory, organizátoři i diváci. Dnes otevíráme další ročník našeho festivalu, připomínáme si 10. výročí jeho vzniku a sami sobě klademe otázku, co přinese Úpice 84.

Především tedy osm zajímavých inscenací (mělo jich být devět, ale Československá televize je "mocná čarodějka" - viz poznámka), přičemž v této souvislosti je třeba říci, že stejně jako v minulém ročníku pokračuje posun v koncepci festivalu. Zatímco dříve jsme především chtěli pomoci současné dramatické tvorbě /podperovali jsme autorské prvotiny/, v letošním roce jsme svoje úsilí orientovali opět na širší problémy amatérského divadla. Region našeho okresu nás přitom zajímá nejvíce. Nejde o tříštění sil a pozornosti, ale o maximální využití výsledků festivalu doma.

Jinými slovy - přece nejde, aby se v Úpici divadlu dařilo, soubor objížděl festivaly, těžil z přízně publika, lákal diváky i z přidružených obcí a aby současně v nejbližším úpickém okolí byli právě tak obětaví a "ochotní" lidé vyřazováni ze soutěže, ze zápasu o amatérské divadlo. Ne z materiálních i kádrových důvodů, ale díky nedokonalé organizaci a řízení v širším slova smyslu. Nevěříte? Tak se zeptejte, jaký bude další osud divadla v Suchbátarovicích, co přinese zrušení klubů ROH (a zřízení rudých koutků) v Malých a Velkých Svatoňovicích, nebo kdy opět bude zahájena pravidelná ochotnická činnost např. v Batňovicích.

Nemůžeme postavit v každé obci divadlo, ale můžeme, na základě místních tradic a zvyklostí, společně organizovat kulturně společenský život. To, aby plevel nezarostl Varta v Batňovicích, Tylův Palouček v Havlovicích, louka pod Velbabou a koneckonců i přírodní divadlo na Dlouhých záhonech v Úpici. Právě proto například v letošním roce přibyla v našem kulturním kalendáři oslava staročeského masopustu.

Přeji všem souborům zdar ve festivalové soutěži, divákům tu pravou atmosféru s divadlem na úrovni a hostům, aby se u nás cítili jako doma.

POZNÁMKA

První mimosoutěžní představení festivalu, na které jsme se tolik těšili a které se mělo konat včera večer, bylo Československou televizí, přes platnou smlouvu, zrušeno. Burian a Dědeček nebyli uvolnění pro změnu v natáčení a my jsme se to dozvěděli tři hodiny před začátkem představení. Všem divákům, kteří se vypravili za divadlem a nalazli zamčené dveře, se omlouváme a slibujeme náhradní termín.

PATRONÁTY

Spolupráce s patronátními organizacemi má při vlastní kulturní činnosti svou konkrétní podobu. Je dobře, že se neomezuje pouze na "povinný" odběr vstupenek, ale že aktivně napomáhá k upevňování vzájemné vazby mezi kulturním klubem a jeho sdruženými organizacemi.

Zcela zvláštní podobu dostává tato spolupráce v době konání festivalu. Vždyť funkce patrona nespočívá pouze v předání upomínkového dárku.

Úroveň patronátních společenských večerů, případné exkurze na závody, péče o hostující soubory po celou dobu pobytu v našem městě. To vše výrazně přispívá k srdečné a přátelské atmosféře, kterou je festival znám i za hranicemi našeho kraje.

Za tuto spolupráci patří všem patronům náš úprimný dík.

VÍTE, ŽE ...

... v rámci úpických festivalů bylo uvedeno již 44 divadelních inscenací;

... festivalová představení navštívilo 18 927 diváků, vystoupilo v nich 626 herců a na vytvoření jednotlivých inscenací se celkem podílelo 995 členů souborů.

OSOBY A OBSAZENÍ

Postava	Hraje	Mluví
Starosta	J. Kult	R. Fryčka
Nyklíček	M. Kýnl	J. Krejza
Kejzlar	J. Jebousek	Z. Vylíčil ml.
Nývlt	I. Pospíšil	A. Kubíček
Hadžichán	J. Müller	J. Linhart
Aman	J. Král	M. Lazar
Syn	J. Karlík	V. Krejzová
Dora	B. Vylíčilová	H. Šlechtová
Nevěsta	M. Richterová	J. Řezníčková
Ženich	Z. Dietrich	P. Švorčík

Sousedé, Tataři, Spojené ochotnické
svatební hosté, sbory a občané města
otroci, ženy, děti, Úpice

Domácí zvířectvo vítáno

Odehrává se v polovině 13. století v Úpici.

Scéna: náměstí v Úpici

Kostýmy: dle současného obsahu divadelních
šaten a možností jednotlivců

Tataři: špičaté přilby, kulaté štíty, sukni-
ce, meče, kopí s hlavami (nejlépe
lidskými)

Lid sprostý: volné plátěné kalhoty, haleny
se širokými rukávy, zemědělské
nářadí

Lid městský: ženy - hladký splývavý šat,
špičaté kloubouky a závoje;
muži - punčocháče, krátké kal-
hoty, pláště

Otroci: vše, co se dá roztrhat

Otrokyně: režné šaty nebo nahé

Řídící představení: V. Hetflejš

Autor předlohy: I. Bednář

Režie: P. Švorčík

**POKYNY PRO HERCE,
RESPEKTIVE PRO VŠECHNY,
NEBOŤ VŠICHNI HRAJÍ**

Protože není v lidských, ale ani v di-
vadelních silách zkoušet s tak velkým a ná-
ročným souborem, upozorňujeme všechny zúčast-
něné, že 19. května 1984 se koná na náměstí
v Úpici současně první zkouška, generálka,
premiéra a také poslední repríza.

1. Začátek hry oznámí řídící představení.
2. Prostor, ve kterém se budou pohybovat
jednající postavy bude vymezen provazy.

POZOR · POZOR · POZOR · POZOR

3. Herci, pohybující se po náměstí nebudou
mluvit, hlas jim budou dodávat mluviči,
zvláště k tomu určení. Sousedé, Tataři
apod. budou číst jednoduchý text typu
"sláva" a "běda" na tabulích vyvěšova-
ných na pódiu pro řídícího představení.
Pro zachování spádu hry je třeba dávat
pozor a okamžitě na text hlasitě reago-
vat.

4. Rozdělení obrazů:

I. obraz - odehrává se částečně u radni-
ce, částečně u kostela

II. obraz - děje se v tatarském ležení
na křižovatce před radnicí

III. obraz - jako v druhém obraze

IV. obraz - odehrává se pod kostelem

V. obraz - boj úpických s Tatary, místo
bitvy bude během hry vymezeno hromádkami
slámy.

UPOZORNĚNÍ · UPOZORNĚNÍ

Žádáme o co nejprísnejší dodržování bez-
pečnosti práce. Nebijte Tatary doopravdy,
jsou to přestrojení úpičtí ochotníci.

Připravili bychom se o další inscenaci.

VI. obraz - odehrává se před kostelem
(sborový zpěv písně "Kde je sládek")

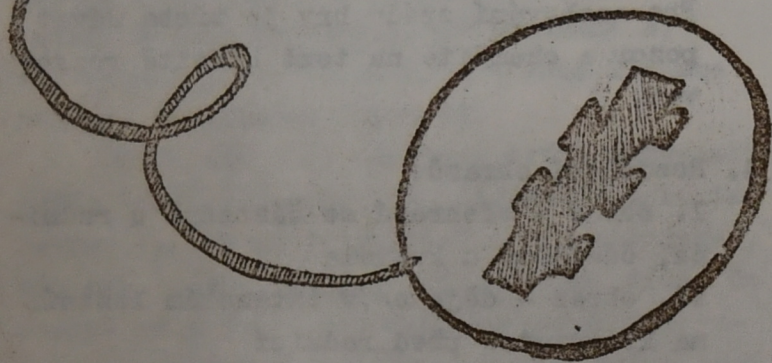
5. Po boji úpických s Tatary nebraňte sboru
požárníků v hašení spáleniště mostu, aby-
chom sami nezpůsobili, co se nepodařilo
Tatarům.

6. Pokud se jedná o některé nejasnosti bě-
hem hry, neptejte se zbytečně zúčastně-
ných, řiďte se pouze pokyny řídícího
představení.

7. Po skončení bitvy pomozte s chytáním
koní a divokých otrokyň, které nám byly
zapůjčeny laskavou péčí Klubu pracují-
cích ROH Trutnov a musíme je vrátit.

8. Text Ivana Bednáře nedoznal v průběhu
příprav žádných změn, až na to, že posta-
vy a děj jsou jiné a že ze čtyřiceti stran
je osm.

Kterak úpičtí Tataři porazili amb je libo tatarský bifttek?

Vážení přátelé,

na počátku minulého úpičského festivalu jsme se seznámili s výsledky pátrání PhDr. Jiřího Marka po příčinách a průběhu dávného vpádu Tatarů do Evropy i po téměř záhadném následném zmizení Tatarů z evropských dějin.

V oblasti skutkové jsme přijali Markovu práci bez výhrad. Nedůvěru však máme k některým odvážným dedukcím, které se převážně týkaly intimního života tatarského vůdce.

Ale vraťme se k faktům. Na počátku 13. století byl panovníkem nad národem Tatarů Džingischán, který postupně dobyl celou Asii. Roku 1224 porazil Rusy na řece Kalce a o sedmáct let později se vyřítilo půlmiliónové tatarské vojsko vedené Džingischánovým vnukem Bátuem (Hadžichánem) z asijských stepí na západ do Království Uherského, na Velko-Polsko a Slezskem ke hranicím českým.

Kníže polský Jindřich Pobožný se těmto hordám postavil 9. dubna 1241 na Dobrém poli u Lehnice. V bitvě zahynul nejen on, ale i na deset tisíc křesťanů.

Prodrati se Kladskem do Čech bylo pro tatarská vojska téměř nemožné. Dostala se však na Moravu. Odtud odtáhla až poté, když sám král Václav se proti nim vypravil se svým vojskem. Tataři opustili zemi a převalili se do Uher. Z neznámých příčin se pak vrátili do Asie.

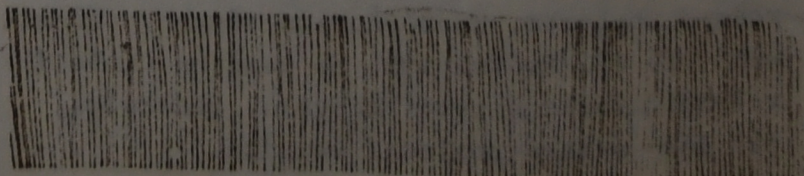
Toto jsou fakta, proti kterým nemůžeme mít výhrady. Badatel Marek nás však ve své práci seznámil i se svými závěry o příčinách vpádu Tatarů do Evropy a jejich náhlého odchodu. Zde se ovšem nachází na velice tenkém ledě. Jeho výklad se opírá pouze o jediný faktický důkaz, kterým je historická hra K. Vratislava, objevená v městském muzeu v Úpici.

Rozhodli jsme se pátrat dále. Badatel Marek tvrdí, že příčina vpádu Tatarů do Evropy byla Džingischánova touha po vládě nad celým světem. Opomněl však, že i tato touha musí mít své příčiny. Shodujeme se v názoru, že ke zvratu v tatarském tažení došlo někde v okolí Úpice. O tom jsou ve Vratislavově dokumentu pádné důkazy. Avšak jaké byly příčiny tohoto zvratu, v tom se s doktorem Markem naprosto rozcházejí. Nemůžeme přece přistoupit na romantický příběh, ve kterém se velitel Tatarů zamiluje do krásné panny Heleny a ze zoufalé neopětované lásky se rozhodne zničit Úpici.

Toto Markovo dotváření skutečností se dá přirovnat snad jen k podobným pracem jistého spisovatele Dánikena.

My jsme ke své práci přistupovali zodpovědněji a zdaleka jsme se nenechali unášet romantickými představami. Odpovědi na to, proč přišli Tataři do Evropy, proč chtěli zničit Úpici, proč se úpičtí obyvatelé tak pevně semkli k obraně, proč byli Tataři poraženi, jsme hledali v něčem hmatatelnějším a bytelnějším, než je pouhá láska.

Domníváme se, že jsme tyto odpovědi našli.

Z HISTORIE ÚPICKÝCH DIVADELNÍCH FESTIVALŮ

S přípravami oslav 150. výročí vzniku ochotnického divadla v Úpici jsme začali v létě roku 1973. Jako dnes vidím kancelář v klubu, kde u dlouhého stolu seděl divadelní výbor. Jednání řídil jeho předseda - Ladislav Tomm ml. a přítomen byl i metodik Okresního kulturního střediska v Trutnově, obětavý a neúnavný osvětář Láďa Středa z Havlovic.

Byl jsme v té době služebně i věkově nejmladším členem výboru, nevěděl jsem nic o řízení kultury, o různých institucích a orgánech a byl jsem idealistou bez představ o ekonomice v osvětové práci. Nechci se nikoho dotknout, ale dodnes jsem přesvědčen, že ani ostatní "výboři" na tom nebyli o mnoho lépe. Hráli jsme divadlo, neuznávali překážky, nectili autority, nebrali vážně souťže a festivaly, nestudovali literaturu, nenavštěvovali herecká školení. Milovali jsme divadlo.

Jen díky všem uvedeným neznalostem a vrozené troufalosti padl návrh oslavit 150. výročí divadelní přehlídkou, na kterou bychom pozvali tři čtyři soubory a sami udělali "něco řádného". Láďa Středa se tenkrát upřímně zasmál a říkal, že to je sice pěkné, ale že bychom na to museli sehnat nejméně deset tisíc korun. Rozpočet souboru v té době byl vyjádřen spíše stokorunami, takže bylo rozhodnuto především udělat Strakonického dudáka v režii Ládi Tomma a na přehlídku se ještě někde přeptat.

Krátce po této památné schůzi se v Trutnově konala okresní konference o zájmové umělecké činnosti. Zřejmě jako nejmladší jsem na ní byl vyslán. O přestávce mi půvabná královéhradecká metodička Kamila Marková řekla, že by se dalo uvažovat o nějaké dotaci pro naši přehlídku, v diskusí jsem náš nápad přednesl z tribuny a v závěrečném hodnocení celou myšlenku podpořil inspektor odbo-

ru kultury Vč.KNV soubor František Richtera.

Pak dostal vývoj rychlý spád. Zamýšlené přehlídce jsme dali statut festivalu specializovaného na současnou divadelní tvorbu, rozsah jsme územně neomezili, chtěli jsme to nejlepší z celé republiky, a peněz do začátku jsme sehnali desetkrát tolik, než byl odhad Ládi Středy. Myšlenku podpořily město, okres, kraj i Ministerstvo kultury ČSR. Znamenalo to spousty jednání, samozřejmě, ale v té době snad mohl v Úpici vzniknout i festival mezinárodní.

Strakonický dudák nevyhovoval statutu festivalu, proto okamžitě byla po jeho premiéře zahájena příprava inscenace další hry - Sóló pro bicí (hodiny) Osvalda Zahradníka.

Do širšího výběru se přihlásilo více než čtyřicet souborů, byla zahájena postupná rekonstrukce divadelní budovy, nad festivalem převzalo záštitu Ministerstvo kultury ČSR a první ročník se stal mimořádnou kulturní a společenskou událostí širokého významu. Najednou přestalo jít jen o divadlo a byl zpracován i dlouhodobý program rozvoje kultury na Úpicku. Nová inscenace nešla pozornosti odborníků, otevřela nám cestu na řadu dalších přehlídek a byla rázným vykročením za novou kvalitou v tvůrčím úsilí úpického divadla.

Úpice 74 byla skutečností a příjemným překvapením.

ing. Vladimír Hetflejš

ANKETA *diváka*

Stejně jako při posledních našich festivalech chceme i letos sledovat, jak se jednotlivé inscenace líbí divákům. Proto vás žádáme, abyste své vstupenky střežili, jako oko v hlavě, neboť právě jimi můžete hlasovat. Po skončení představení budou připraveny tři krabice s nápisy VELMI LÍBILO, NELÍBILO a S VÝHRADAMI.

Jednotlivé vstupenky budou pořadatelé sčítat a z vašich hlasů pak sestaví žebříček divácké úspěšnosti soutěžních inscenací.

ZEPTALI JSME SE

Věru Husákovou, předsedkyni úpického divadelního souboru a vlastně i duši festivalu jsem zastihla v "Bohemě" při posledních přípravách. Honem všechno ještě jednou překontrolovat, dotáhnout drobnosti. Snad se na nic nezapomnělo, říká si zřejmě ve chvíli, kdy se ptám, co připravili pro úpického diváka. "Letos náš soubor oslavuje 160. výročí svého založení. A tak není náhodné, že jsme nastudovali Fidlovačku J.K. Tyla, vždyť to byla právě ona, která se hrála ke kulatým výročním souborům."

Avšak první akcí, která oslavy zahajovala, byla premiéra hry Jána Soloviče S.O.S., kdy byl přítomen i sám autor. Oslavy pochopitelně vrcholí právě uspořádáním festivalu Úpice 84, jehož první ročník se odehrál právě před deseti lety."

Festival právě začíná, můžete říci něco o jeho přípravách?

"Z našeho okresu včera odjel Závod míru. Jeho účastníci strávili v Trutnově tři dny, které byly pro organizátory velmi náročné, zaměstnaly i některé naše členy. Zvládnout obě akce vyžadovalo opravdu vypětí všech sil. Došlo tím i k posunu termínu konání festivalu o více než týden."

FESTIVALOVÝ PROGRAM

Sobota, 19. května

- 15.00 FESTIVALOVÝ PRŮVOD MĚSTEM
krojované skupiny, dechová hudba Krokonoška, mažoretky, alegorické vozy
- 16.00 VZTYČENÍ FESTIVALOVÉ VLAJKY A VÍTÁNÍ SOUBORU
- 16.30 Ivan Bednář - KTERAK ÚPIČTÍ TATARY PORAZILI
obraz z dějin města Úpice
- 19.30 SLAVNOSTNÍ ZAHÁJENÍ FESTIVALU
- 19.45 Svatopluk Čech - Pavel Dostál
"EPOCHÁLNÍ VÝLET PANA BROUČKA DO XV. STOLETÍ"
DS "Dostavník" Klubu železničářů Přerov

Neděle, 20. května

- 19.30 Karel Steigerwald "DOBOVÉ TANCE"
DS "Dialog" ZK ROH n.p. ŠKODA Plzeň

Pondělí, 21. května

- 19.30 Jana Knitlová "SEKYRA NA STUDÁNKY"
ADS JKP ZV ROH n.p. PLEAS Havlíčkův Brod

Úterý, 22. května

- 19.30 Jiří Suchý - Ferdinand Havlík
"ELEKTRICKÁ PUMA"
DS ZK ROH n.p. METRA Blansko

Středa, 23. května

- 19.30 Ján Solovič "S.O.S."
DO Al. Jirásek KK ROH Úpice

Čtvrtek, 24. května

- 19.30 Leonid Andrejev
"TEN, KTERÝ DOSTÁVÁ POLÍČKY"
DS SZK ROH Červený Kostelec

Pátek, 25. května

- 19.30 Bertolt Brecht "VÝJIMKA A PRAVIDLO"
Malá scéna LŠU a OKS Gottwaldov

Sobota, 26. května

- 15.00 SETKÁNÍ OCHOTNÍKŮ OKRESU TRUTNOV
- 19.00 Grimmelshausen - Brecht - Bednářik
"MATKA GURÁŽ"
"Z" divadlo při DO SZM Zeleneč
/mimosoutěžní představení/
- 21.00 SLAVNOSTNÍ ZÁVĚR FESTIVALU

Účastníci festivalu ZAHAJUJÍ

Přerovské divadelní studio "Dostavník" se představí festivalovému publiku v Úpici letos poprvé. Povězme si o něm alespoň to, že po několika estrádně revuálních pořadech a literárně hudebních pásmech k různým výročím převažuje v jeho dramaturgii v současné době muzikálový žánr.

Pro Dostavník je magická třináctka číslem šťastným. Vždyť právě v loňské, třinácté sezóně zaznamenal soubor řadu úspěchů. Inscenace Helenka je ráda aneb Slaměný klobok byla odměněna mohutným potleskem i na 53. Jiráskově Hronově.

Na úpickou prkna přichází Dostavník s původní hrou, a tedy československou premiérou. Pavel Dostál, který navštívil zdejší divadelní scénu již několikrát jako autor i režisér (Gaudeamus igitur, Festival, Výtečníci) zpracoval a zrežimoval tentokrát klasické dílo Svatopluka Čecha Epochální výlet pana Broučka do XV. století opět netradičně. Tato satirická maskární science-fiction o patnácti dílech s hudbou Dr. Vladimíra Čecha a Richarda Pogody je opět syntetické divadlo v pravém slova smyslu.

POZOR!!! Známý farmaceut, milovník, cholerik, dramatik a režisér Pavel DOSTÁL bude přítomen!